

קידום הגיל השלישי עיר ידידותית גיל

אום אל פחם

עיר בריאה

المدينة الصحية
عير بريאה

3.5.2017

רקע

- אום אל פחם, העיר הערבית השלישית בגודלה. בשנת 2015 מנתה 52,500 תושבים.
- העיר נמצאת באשכול 2 במדד החברתי כלכלי של הלמ"ס.
- עיר מרכזית באזור ואדי ערה.
- ❖ **עיר צעירה מאוד:** ממוצע גיל תושב 20 (עם קצב גידול מהיר 2.3% לעומת 2% ארצי).
- בעיר כ- 3000 אזרחים ותיקים המהווים 3.7% מכלל האוכלוסייה.

רקע- האוכלוסייה הוותיקה בעיר

❖ 1350 קשישים מוכרים ללשכת הרווחה.

מתוכם:

- 520 קשישים מקבלים קצבת גמלת סיעוד באחוזים שונים וגם מטופלים באופן אינטנסיבי ע"י חוק סיעוד.
- 120 קשישים בודדים (קשיש/ה אלמן/נה).
- 35 קשישים שוהים בבתי אבות מחוץ לעיר.
- רוב הקשישים גרים ליד בני משפחותיהם.

פרופיל האזרח הוותיק

עבר, הווה ועתיד

אזרחים ותיקים באוכלוסייה	גודל אוכלוסייה כללי צפוי****	מניין אזרחים ותיקים בסוף תקופה***	תחזית (לפי גיל מינימום)
3.3%	48,799	1,630	בסיס 2011 *
3.5%	53,550	1,882	2015
5.3%	60,028	3,196	2020
6.6%	67,125	4,418	2025

רקע

- העיר אום אל-פחם הינה בין עשרת היישובים הראשונים, שנטלו חלק בפיילוט התכנית "חיים בגיל" (2012).
- פרי יוזמה ומימון של המשרד לאזרחים ותיקים בשיתוף הרשויות המקומיות
- מקדמת הערכות יישובית כוללת לאוכלוסיית האזרחים הוותיקים.
- מהלך זה מכוון לפיתוח איכות החיים הכוללת של האזרח הוותיק בשגרת החיים היישובית.

נתונים מפרופיל יישובי אום אל פחם 2012

- **כמחצית** מן האזרחים הוותיקים מגדירים את מצבם הבריאותי כפחות מטוב.
- האזרח הוותיק נמצא מוגבל פיזית בניידות בהשוואה לאזרחים וותיקים בישראל.
- **מחצית** מהם אינם יכולים ללכת או לעלות/לרדת מדרגות - בעיר כה תלולה הופך את התושבים הללו לכלואים בביתם.
- מרבית התושבים בגילאי סף פרישה (80%) או בגיל פרישה ומעלה (86%) אינו מבצע פעילות ספורטיבית כלל.
- בקרב גילאי סף פרישה ישנה נכונות גבוהה יותר להשתתף לעומת תושבים בגיל פרישה ומעלה (32% לעומת).

- המבנה הגיאוגרפי מקשה על נגישות למקומות מרכזיים
- כ- 30% מן התושבים בגילאי פרישה ומעלה מרגישים בודדים ו 41% ללא יכולת לפנות לעזרה.
- שביעות הרצון ממגוון הפעילויות החברתיות בינונית עד נמוכה – רק כשליש חשים כי הישוב מציע פעילות חברתית ותרבותית.
- מרבית האזרחים הוותיקים אינם עובדים ומקבלים קצבת ביטוח לאומי כמקור הכנסה מרכזי.
- רובם אינם מעוניינים בהרחבת היקף הפעילות הספורטיבית שלהם.

מענים חסרים בתחום האזרחים הוותיקים באום אל פחם

- שירותי בריאות ושיקום
- שירותי חברה ורווחה בקהילה
- שירותים אישיים בבית: שירות טיפול אישי, שירות עזרה בבית,
- שירותי ארוחות מוכנות, שירותי כביסה, מוקדי בטחון.
- שירותי דיור: תחזוקה והתאמת דירות, דיור מוגן.
- טיפול ממושך במוסדות: בית אבות.

חזון

אום אל-פחם הגדירה את חזונה ביחס לעיר ולאזרחיה הוותיקים:

העיר אום אל-פחם מחויבת לפעול למען יצירת סדר יום שמבטיח את

מקומו וכבודו של האזרח הוותיק. העיר אום אל-פחם רואה באזרחיה

הוותיקים תושבים מעורבים, מוכללים בחיי החברה ופעילים בה. אום

אל-פחם מכבדת את תרומתם לעיר בעבר, בהווה ובעתיד.

מטרות מרכזיות הנגזרות מהחזון

- לאפשר לאזרחים הוותיקים בעיר, לחיות חיים מלאי משמעות וכבוד,
- תוך כדי פיתוח דרכים לפתח תכניות ושירותים הולמים לצרכי
- האזרחים הוותיקים בעיר לשם העצמתם והכללתם בחברה.
- לקדם פעולות ותוכניות להעלאת המודעות בקרב האזרחים הוותיקים
- לבריאות טובה יותר ולאורח חיים בריא נפשית ופיזית.

סוגיות מרכזיות לטיפול בשנים 2012-2017

1. תחום השירותים לאזרח הוותיק ומשפחתו
2. אורח חיים
3. נגישות
4. חירום
5. תעסוקה

אורח חיים

- בנושא אורח חיים עלו שתי נקודות משמעותיות למיקוד באום אל-פחם הראשונה היא אורח חיים בריא בהיבטי
- מניעה בעיקר: ספורט, מניעת עישון, תזונה נכונה וכו' במיקוד על אוכלוסיית הנשים.
- השנייה אורח חיים המכבד ומוקיר את האזרח הוותיק במעגלי חייו בראייה מסורתית- מודרנית והחשיבות של מתן המענה לגברים ונשים כאחד.

תכנית השינוי

שותפים

- רשת ערים בריאות
- ג'וינט-אש"ל
- המתנ"ס הקהילתי
- מחלקת הרווחה בעירייה
- יועץ ראש העיר לענייני האוכלוסייה הוותיקה
- משרד הבריאות
- עמותות אזרחיות
- קופות חולים

מה השתנה מאז....

תחומי תוכן פועלים בעיר

נגישות

- הקמת צוות ייעודי שמטרתו להתוות תכנית כוללת לנגישות באום אל-פחם
- פורום זה העלה את נושא הנגישות על סדר היום של העיר וגם בשיח הציבורי. כמו כן, התקבלה ההחלטה לקיים קורס נגישות בעיר לכלל עובדי הרשות וכן לקיים סקר נגישות ראשוני

היחידה לקידום בריאות- עיריית אום אל פחם

- נאמני בריאות בגיל הזהב (2015/2016)
- פעילות התנדבותית ע"י קב' מנהיגות הנשים (אום אל פחם בעיני נשיה)
- במסגרת המרכז לקשיש, פעילות המכוונת לשינוי במדיניות והעלאת מודעות בקרב הצוות ואנשים הנמצאים בתוך המסגרת בנושא בריאות, עם דגש על תזונה בריאה ופעילות גופנית.

המתנ"ס העירוני

❖ הפעלת קב' שונות של אזרחים וותיקים:

• קבוצת "אלרוואיה" الرواية

חלקם הגדול פנסיונרים שהיו בעמדות מפתח בקהילה. פועלים לתיעוד סיפורו של

הישוב, דרך אירוח מרצים בכירים, טיולים ועוד.

• קבוצת נשים "דיוואן יום שלישי" ديوان الثلاثاء

• קבוצת נשים "סידאת אלעטאא" سيدات العطاء

• "הכרת המחשב" לאוכלוסייה הוותיקה

• פעילות גופנית

• פעילות בין דורית

דרכי עבודה ופעילויות בתכנון

❖ איגום משאבים, יצירת שותפויות, ניצול משאבים קיימים במשרדי הממשלה השונים:

• הגשת קול קורא להפעלת תכניות עבור האוכלוסייה הוותיקה (המשרד לשוויון חברתי)

❖ פתיחת קורס הכשרה ייחודי לאנשי מקצוע העובדים עם הזקנים בשיתוף עם ג'וינט-אשל

❖ הקמת כנס ארצי ראשון מסוגו שיעסוק באתגרים בזקנה בחברה הערבית

מפקד

❖ מיפוי כל האזרחים הוותיקים בעיר

- המפקד יהווה תהליך הכולל מיפוי והכוונה אישית בכל התחומים, של אזרחיה הוותיקים של אום אל-פחם בנוגע לרצונותיהם, יכולותיהם ומאוייהם. המפקד יבוצע על בסיס קבוע ומתמשך בעזרת קבוצת מתנדבים.
- יאפשר יצירת מאגר מידע, יבסס רשת של קשרים וירחיב את מעגל הפעילים-אזרחים ומתנדבים.
- יתבצע ע"י המתנ"ס העירוני

תודה על ההקשבה